

ŽIVOT

Hospicij i uloga duhovnika u palijativnoj skrbi

FOTO: HOSPICIJ "MARIJA K. KOZULIĆ"

Hospiciji su mjesta na kojima se štiti dostojanstvo čovjeka do kraja života. Za razgovor o hospicijima zamolila sam dr. Vlastu Vučevac, gerontologa i s. Leopoldu Ivković, ravnateljicu riječkog hospicija. O palijativnom bolesniku, koji ima neizlječivu progresivnu bolest koja, na žalost, završava smrću, skrbi palijativni tim u kojemu važnu ulogu ima duhovnik. Ulogu duhovnika pojasnio je p. Mijo Nikić, psiholog. Na Portalu Hrvatske katoličke mreže u šest dijelova donosim priču o palijativnoj i hospicijskoj skrbi, o članovima tima palijativne skrbi i idejama za poboljšanje ove prijeko potrebne skrbi o najranjivijima u Republici Hrvatskoj. Svi navedeni dijelovi imaju zajednički nazivnik – Tihi vapaj najranjivijih - nedostatak palijativne i hospicijske skrbi.

11.10.2025. / 14:05 / Snježana Kirinić Grubić

Svake druge subote u listopadu u svijetu se obilježava Svjetski dan hospicija i palijativne skrbi. Hospicij je posljednji oblik skrbi u velikoj mreži palijativne skrbi. To je mjesto na kojem se štiti dostojanstvo čovjeka do kraja života, ustanova koja, jednostavno rečeno, služi za umiranje. To je oblik zdravstvene zaštite koji se kod nas, iz potpuno nejasnih razloga, presporo razvija. U svakoj lokalnoj zajednici trebali bismo imati barem jedan hospicij, no stvarnost je potpuno drugačija jer u hrvatskoj postoje samo dva hospicija, u Rijeci već više od deset i u Splitu više od dvije godine. Pred otvorenjem su Zadarski i Pulski hospicij. Pulski hospicij trebao bi biti hospicijski centar, ustanova koja će imati stacionarne krevete za umiruće, dnevni boravak za palijativne bolesnike, edukacijski centar, savjetovalište, ambulantu za bol, posudionicu pomagala, što znači na jednom mjestu objedinjenu kompletnu palijativnu skrb. Očekuje se da će Pula postati centar izvrsnosti za palijativu i da će se tamo organizirati edukacije na koje su do sada svi uključeni u

palijativnu skrb morali u strane zemlje npr. Austriju i Italiju. O hospicijima općenito razgovarala sam s doktoricom Vlastom Vučevac, gerontologom, predsjednicom Hrvatskog društva za palijativnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora koju je predsjednik RH Zoran Milanović nedavno odlikovao likom Katarine Zrinski za osobite zasluge u razvoju i unaprjeđenju palijativne skrbi.

Predsjednik Zoran Milanović odlikuje dr. Vlastu Vučevac za razvoj i unaprjeđenje palijativne skrbi / Foto: Ured predsjednika RH

U hospiciju je sve usmjereno na bolesnika i na obitelj. Obitelj i prijatelji mogu s bolesnikom biti čitav dan. Ambijent je lijepo uređen, vizualno je krasna atmosfera, sve je tiho, mirno, svijetlo, s puno cvijeća, s laganom glazbom uz mogućnost da se bolesniku dovedu njegovi kućni ljubimci, ugodna nekog doma. Čitava skrb, osim one medicinske, usmjerena je na bolesnikove želje. Netko želi slušati glazbu cijeli dan, netko da glazba bude tiha, netko želi harmoniku, vidjeti nekog pjevača, nasamo razgovarati s unucima, sve se svodi na to kako ispuniti čovjeku zadnje želje bez ikakvih ograničenja. Na taj način pokazujemo humanost i štitimo dostojanstvo. Način na koji je čovjek živio on želi na taj način i završiti i mi mu to moramo omogućiti. Kad netko posjeti hospicij i vidi kako to izgleda, više u njegovoj glavi nema dileme je li nam hospicij potreban ili ne. Voljela bih kad bi osobe koje odlučuju o tome otišle posjetiti hospicij. Znamo čuti opravdanja 'Mi nemamo novaca za izgradnju hospicija'. Za hospicij nam nisu potrebni novci za gradnju velebnih zgrada. Tamo je sve jednostavno ali savršeno organizirano. Hospicij se može smjestiti u najskromniji prostor jer hospicij su ljudi koji rade u zgradi, sestre, njegovatelji, liječnici, duhovnici, psiholozi, fizioterapeuti, koji moraju biti

vrhunski stručnjaci izuzetno educirani, izrazito produhovljeni i oni koji će znati kako ispratiti bolesnika. To nije posebno umijeće. Mi smo u sastavu medicine naučili primijeniti duhovnost, ljubaznost i finoću, možda samo trebamo pojasniti da prema takvom čovjeku treba imati puno vremena i strpljenja. Hospiciji nisu skupi zato što u njima više nemate dijagnostiku. Sve što smo trebali dijagnostički smo napravili s bolesnikom i nemamo više što napraviti u smislu neke nove dijagnoze. Mi bolesnika u toj fazi, kad mu lijekovi više ne pomažu, skidamo s terapije, rasterećujemo ga i dajemo samo ono što ublažava njegovu patnju i brojne simptome. Ta skrb nikako ne može biti jednaki financijski trošak kao da bolesnik leži na odjelima u bolnicama, klinikama i različitim drugim centrima. U hospiciju vodimo jako puno računa o duhovnom i duševnom zadovoljstvu. Mislim da svi skupa trebamo poraditi na tome da senzibiliziramo javnost da se u svakoj županiji otvori po jedan hospicij. U svakom hospiciju postoje knjige sjećanja u koje obitelj napiše nešto u znak zahvale kad im član obitelji ode. Iz tih rečenica osjetite koliko ste dobrog napravili kad ste tako ljudski ispratili njihovog člana obitelji. Mislim da se mi kao društvo trebamo promijeniti, postati produhovljeniji, poštivati svakog čovjeka jer svi, od onog najjednostavnijeg do vrhunskog intelektualca, svatko je zaslužio poštovanje i dobar, ljudski i stručni ispraćaj, a to možemo napraviti samo u hospiciju.

Ravnateljica prvog hospicija u Hrvatskoj sestra Leopolda Ivković iz duhovne obitelji Omnia Deo otškrinula mi je vrata riječkog Hospicija Marije Krucifikse Kozulić.

Hospicij "Marija Krucifiksa Kozulić" u Rijeci

Hospicij je zdravstvena ustanova za pružanje palijativne zdravstvene skrbi pacijentima u terminalnoj fazi bolesti. Riječki hospicij otvoren je 28. siječnja 2013. godine. Prvi pacijent je primljen 4. veljače iste godine.

Tko su osobe koje mogu dobiti skrb u hospiciju i tko može izdati preporuku za prijem u hospicij?

To su bolesnici kojima su liječničke prognoze trajanja života do najviše tri mjeseca, odnosno umiruće osobe. Više od polovice naših pacijenata provede u hospiciju pet do sedam dana, neki budu i više od dva mjeseca kod nas, a neki nažalost samo nekoliko sati. Preporuku za prijem u hospicij, odnosno liječničku potvrdu da je aktivno liječenje završeno, može izdati liječnik obiteljske medicine ili specijalist.

Kakvu sve skrb pružate bolesnicima u terminalnoj fazi bolesti? Rekli ste da ima onih koji kod vas provedu najviše tri mjeseci i onih koji provedu samo nekoliko sati.

Pružamo im zdravstvenu, psihosocijalnu i duhovnu skrb. Što se tiče pružanja duhovne skrbi, naš je osnivač katolička Crkva, ali naravno mi primamo pacijente svih vjeroispovijesti. Medicinska sestra koja je na prijemu pita pacijenta je li vjernik i, ako jest, želi li posjet predstavnika vjere kojoj pripada. Ako on to želi, mi zovemo, na primjer, katoličkog svećenika ako je riječ o katoliku, ako je riječ o pravoslavcu pravoslavnog svećenika, ako je pacijent muslimanske vjeroispovijesti zovemo imama i tako udovoljavamo, odnosno pružamo duhovnu skrb samom pacijentu i članovima njegove obitelji.

Što sve može bolesnik u vašem hospiciju zamoliti i udovoljavate li željama?

Oni nas mogu zamoliti što god požele, a mi ćemo se potruditi ispuniti im sve ono što smo u mogućnosti. Na primjer, ako netko poželi pojesti lubenicu mi odemo u trgovinu, kupimo lubenicu i donesemo. Također mogu doći u posjet i njihovi kućni ljubimci.

Spomenuli ste kućne ljubimce, tko će nahraniti kućne ljubimce jer osobe koje su u hospiciju to ne mogu?

Obitelji ili prijatelji ih dovedu u posjet na sat ili dva. Imali smo slučaj da su se u obitelji izmjenjivali suprug i sin kod jedne pacijentice, spavali su uz nju više dana. I jedan dio tog vremena doveli bi i njezinog kućnog ljubimca, malog psića. Oni su vodili brigu o njemu, hranili ga i izvodili u šetnju.

Pretpostavljam da članovi obitelji mogu biti uz bolesnika u hospiciju. Koliko vremenski mogu biti uz bolesnika?

Vrijeme posjeta u hospiciju je od 0 do 24, što znači da članovi obitelji, prijatelji i drugi bližnji mogu doći u bilo koje vrijeme i ostati koliko god žele. Također, članovi obitelji mogu i prespavati kod pacijenta u sobi.

Trpe li osobe u hospiciju bolove?

Trudimo da ne trpe bolove uopće, a ako to nije moguće, onda da ih svedemo na minimum. Svaki dan dolazi liječnik u vizitu i ordinira terapiju koja je najviše usmjerena upravo na smanjenje boli, ali i smanjenje drugih tegoba koje pacijenti imaju.

Tko su osobe koje rade u hospiciju, imate li zaposlene i vanjske suradnike?

U hospiciju su zaposlene medicinske sestre, negovateljice, fizioterapeutkinja, tajnica, spremačica, domar. Imamo prve najbliže suradnike u Kliničkom bolničkom centru Rijeka, njihove zaposlenike, odnosno onkologe, psihijatra, psihoterapeuta, socijalnog radnika, psihologa. Oni će uskočiti za sve što je nama, odnosno našim pacijentima, djelatnicima i obiteljima naših pacijenata potrebno i uvijek su tu za nas. Tu su i članovi mobilnog palijativnog tima, koji su dio Doma zdravlja, i s njima imamo izvrsnu suradnju.

Kakva bi trebala biti osoba koja radi u hospiciju, odnosno kakvi su vaši djelatnici?

Mislim da bi trebala biti jako empatična, puna ljubavi za bližnje, strpljiva, nježna i naravno izrazito stručna u svom poslu.

Mijenjaju li vam se često djelatnici u hospiciju?

Relativno često. Najčešći razlog odlaska djelatnika je roditeljni odnosno roditeljski dopust što je velika radost za sve nas. U tom slučaju tražimo nekog za zamjenu.

Omogućavate li zaposlenicima pomoć duhovnika jer pretpostavljam da se dnevno susrećete sa smrću?

Da. U prosjeku na godišnjoj razini gotovo svakodnevno jedna osoba premine u našem hospiciju. Na raspolaganju za pružanje duhovne pomoći uvijek su svećenici koji dolaze u obilazak bolesnika. Najčešće dolaze svećenici iz moje duhovne obitelji Omnia Deo koji su uvijek na raspolaganju za duhovni

razgovor, ispovijed, sve što mogu pružiti u smislu duhovne skrbi za pacijente, njihove obitelji ali i za djelatnike kojima je to potrebno.

Žele li umiruće osobe da im dođe svećenik i da se pomire s Bogom prije smrti?

Veliki broj njih, velika većina, želi. Neki time iznenade svoju obitelj. Na primjer, bilo je slučajeva osoba koje su došle kod nas i prvi dan kad ih je medicinska sestra na prijemu pitala jesu li vjernici, žele li posjet predstavnika te vjere, one su izrazile želju da im dođe svećenik i, na primjer, poželjele su se krstiti. I na kraju imamo i krštenje u hospiciju. A obitelji nam znaju reći da su više puta nudili i dovodili svećenika, došao je čak svećenik u kuću, ali bolesnici nisu htjeli primiti svećenika. Božja milost djeluje na različite načine.

Uloga duhovnika u palijativnoj skrbi / Foto: privatni album

Koje sve prostorije imate u hospiciju, koji je vaš smještajni kapacitet i imate li dvorište?

Imamo četrnaest kreveta razmještenih u pet dvokrevetnih i četiri jednokrevetne sobe. Imamo sestrinsku sobu, sobu za liječnika, kapelu, urede, blagovaonicu, malu kuhinju, dvije predavaonice, dvorište, park i vrt. U naš park i vrt izvodimo pacijente koji su pokretni, polupokretni u kolicima, čak i one u krevetima ako oni to žele.

Izražavaju li vaši palijativni bolesnici želju da ih izvedete van?

Neki da, neki ne. Trudimo se udovoljiti njihovim željama i u tom djelu. Ako oni to žele naše fizioterapeutkinje zajedno s volonterima i djelatnicima izvode ih.

Je li u hospiciju tišina?

Rekla bih da jest iako je uvijek u pozadini tiha glazba. Ali zna biti jako veselo i glasno kad slavimo rođendane, imendane, vjenčanja, krštenja, kada dođu naši volonteri tzv. zabavljači, mladi ljudi s gitarom koji pjevaju po sobama, ali i naši mali volonteri, učenici Katoličke osnovne škole Josip Pavlišić, koji također dolaze razveseliti naše pacijente, njihove obitelji i naše djelatnike.

Kako dogovarate te posjete?

Imamo suradnju već nekoliko godina sa Centrom za mlade blaženi Miroslav Bulešić naše Riječke nadbiskupije. Također imamo suradnju s Katoličkom osnovnom školom i drugim vjerskim društvima. Mlade časne sestre, bogoslovi, svećenici iz moje duhovne obitelji često dođu obići bolesnike s gitarom, tako da je na taj način uspostavljena suradnja koja traje već godinama.

Kako reaguju bolesnici kada im tako dođe jedna radosna raspjevana posjeta?

Izvršno. Čak i oni koji ne mogu komunicirati odreaguju pokretom ruke, u očima i na licu vidi im se jedna pozitivna reakcija na pjesmu, slično kao i na molitvu, i rekla bih na ljubav koju oni osjete.

Kako reaguju volonteri, posebno me zanima kako reaguju djeca kada dođu?

Oni su jako radosni. Svaki put pitaju kada će opet doći i jedva čekaju ponovni posjet. Donesu uvijek čestitke i naprave neki poklončić za naše bolesnike. Kažu da redovito mole za njih i uvijek pitaju kako su. Jako vole doći u hospicij.

Kakav je kontakt djece s oboljelima, kako reaguju kada vide bolesnika?

Puno bolje nego odrasli. Odvedemo ih u sobe onih bolesnika koji mogu komunicirati, popričati s njima i zapjevati. To bude jedan susret radosti s jedne i druge strane.

Kako je vaš hospicij uređen? Imate li cvijeće?

Zidovi su u bojama kao i zavjese u sobama. Na zidovima su panoi na koje djeca iz Katoličke škole stavljaju svoje crteže koje redovito dolaze mijenjati ovisno o godišnjem dobu i drugim prilikama. Imamo cvijeće u hodnicima i u sobama, na ulazu u hospicij, u vrtu, u našem parku. Trudimo se da uvijek bude bar jedan cvijet u sobi svakog pacijenta da ih razveseli. Želimo da bude jedna radosna atmosfera, bez obzira što se svakodnevno susrećemo s tugom, odlascima i opraštanjem što nam mami i suze na lica. Trudimo se onima koji ostaju pružiti radostan i topli dom.

Plaća li se boravak u vašem hospiciju?

Ne, boravak u našim hospiciju je besplatan.

Pružate li potporu i obiteljima za vrijeme bolesti i nakon smrti bolesnika?

U prosincu prošle godine sklopljen je ugovor o proširenju suradnje između Kliničkog bolničkog centra Rijeka i našeg hospicija na način da zaposlenici KBC-a Rijeka i to psihoterapeut, psihijatar, psiholog, socijalni radnik pružaju stručnu pomoć pacijentima hospicija, kao i njihovim obiteljima za vrijeme boravka u hospiciju, a također i nakon preminuća njihovog bližnjeg.

Imate li i duhovnu pomoć za obitelji vaših umrlih korisnika? Imate li mise za preminule korisnike Hospicija?

Od samog otvorenja svakog dvanaestog dana u mjesecu održava se sveta misa za sve preminule u Hospiciju, nakon čega je upriličeno prigodno druženje u predavaonici Hospicija za obitelji i prijatelje preminulih kao sudjelovanje u procesu žalovanja. Neke obitelji dolaze deset i više godina redovito na svete mise svakog 12. u mjesecu. Također, utorkom, četvrtkom i subotom u našoj hospicijskoj kapeli imamo organizirano cjelodnevno klanjanje pred presvetim oltarskim sakramentom s nakanom za umiruće i za one koji skrbe o njima.

Spomenuli ste da u sklopu Hospicija postoje i predavaonice. Znači li to da imate predavanja vezana upravo uz hospicijsku skrb?

Redovito imamo predavanja od strane medicinskih djelatnika, a isto tako i duhovne obnove u našoj predavaonici. Imamo i studijske posjete s medicinskog fakulteta, fakulteta zdravstvenih studija i srednje medicinske škole, učenike i studente koji nam dolaze u posjet. Također se tom prigodom okupljamo u predavaonici, nakon čega idemo u obilazak kompletne ustanove.

Koliko ste dugo vi sestro Leopolda ravnateljica Hospicija Marija Krucifiksa Kozulić u Rijeci?

Četiri godine sam ravnateljicom.

Iza vas su već četiri godine iskustva i rada u riječkom Hospiciju. Možete li nam izdvojiti jedan događaj vezan uz vaše korisnike ili članove njihovih obitelji koji vam se posebno upisao u um i srce?

Ispričat ću vam jedan slučaj od prije godinu dana otprilike. Primili smo pedeset dvogodišnjeg onkološkog pacijenta. Prvi dan kad je došao zatražio je posjet svećenika. Kada je svećenik došao k njemu izrazio mu je želju da se krsti. Mi smo kontaktirali njegovu sestru. Kad je čula da se njezin brat želi krstiti ona se rasplakala i poželjela se i ona krstiti. Bilo je to isti dan. Npravili smo sutradan i proslavu po želji krštenika s tortom od samog voća jer mu je sve ostalo slatko škodilo i bilo je jako milosno i radosno, kao i svako krštenje i vjenčanje kojem sam prisustvovala ovdje u Hospiciju. Nakon njegovog preminuća obratila nam se njegova sestra i rekla kako joj je brat povjerio svoju želju da onaj svećenik koji mu je udijelio sakramente vodi njegov pogreb. Nazvala sam tog svećenika i on je vodio njegov sprovod. Želim na kraju reći da nema u svijetu zadovoljstva koje bi se moglo usporediti s radošću srca koje je puno ljubavi prema bližnjemu.

p. Mijo Nikić, isusovac / Foto: Snježana Kirinić Grubić

O ulozi duhovnika u palijativnoj skrbi razgovarala sam s patrom Mijom Nikićem, isusovcem, psihologom, profesorom na Filozofsko teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu.

Potrebni su brojni profesionalci u skrbi o palijativnom bolesniku koji brinu za tijelo. Jednako je važno brinuti i za duhovno stanje palijativnog bolesnika, a tu su neizostavni duhovnici. Koja je uloga duhovnika u skrbi o palijativnom bolesniku, pater Mijo?

U suvremenoj palijativnoj skrbi duhovnik je ravnopravan član tima uz liječnike, medicinske sestre, psihologe i socijalne radnike. Duhovnik je posebno važan jer on pomaže osobi da osmisli svoju patnju, svoj život. Kad bolesnik osjeća da mu život ide kraju, tada mu je jako potrebna duhovna

pomoć osobe koja mu može otvoriti horizonte vječnosti i u njemu učvrstiti nadu da smrću ne završava sve, jer mi se u vjeri čvrsto držimo onoga što je Isus rekao 'Tko vjeruje u mene, živjet će ako i umre'. To je ta temeljna kršćanska nada, najradosnija vijest, da smrću, za one koji su vjerovali, tek počinje punina života. Uloga duhovnika je pomoći osobi koja je tada u strahu i tjeskobi da zadobije mir koji samo Bog može dati, a svećenik, odnosno duhovnik, može ga posredovati.

Što bi trebali posjedovati profesionalci koji dolaze u kontakt s osobama kojima je potrebna palijativna skrb?

Uz svoju stručnost, poznavanje glavnih problema u zdravstvu i načina liječenja trebali bi imati sposobnost empatije, da se užive u emocionalno stanje osobe kojoj žele pomoći, u ovom slučaju bolesnika u terminalnoj fazi, da s njime suosjećaju, da mu daju podršku, da on osjeti da nije sam, makar svatko trpi sam u svojoj muci. Kad bolesnik doživi da se netko za njega zanima, da mu je duhovnik u blizini, silno mu to pomaže na psihološkoj i duhovnoj razini.

Jesu li oboljeli svjesni koliko im je potrebna duhovna pomoć i traže li pomoć duhovnika?

Pa sigurno da im je potrebna i mnogi je traže. Naime, osoba kad vidi da je tako teška situacija i da nema nekih većih izgleda da će ozdraviti nego da život ide svom kraju, što je i jedan prirodni proces, u njoj se buni čitavo biće, jer čovjek je stvoren za život a ne za smrt. Smrt je nametnuta čovjeku, ona je posljedica grijeha, ali u dubinama bića svatko želi živjeti, u konačnici zato nas je Bog i stvorio. Isus kaže: 'Došao sam da imate život i to u punini da ga imate'. Prema tome, kad čovjek vidi da njegov život ide kraju nešto se u njemu buni protiv toga, i zato će mu sigurno dobro doći utjeha, netko tko mu naviješta, makar će sada morati i umrijeti, da to nije definitivni kraj, da je život imao smisla i da mu smrt, na neki način, sada otvara vrata punini smisla života. Najprirodnije je da čovjek u takvoj situaciji traži pomoć od nekoga tko može navijestiti tu radosnu vijest da ima nade da, ako moram umrijeti, to nije definitivni kraj, nego da je to zapravo tek početak života o kojem smo ovdje sanjali. Sveti Pavao kaže da ono što je Bog pripremio onima koji ga ljube nadilazi sve naše zamišljaje, što oko nije vidjelo, uho nije čulo, srce nije poželjelo, to je Bog pripremio onima koji vjeruju i koji ljube. Prema tome, to što je u dubini ljudskog srca to mu mi želimo u tim trenucima još malo probuditi i ojačati.

Na koji način pristupiti palijativnom bolesniku kojemu je potrebna duhovna pomoć? Dajte nam jedan savjet!

Najprije trebamo pristupiti ljudski, onako kako nas je i papa Franjo učio, da imamo puno milosrđa, empatije i ljudske blizine. A onda ako je vjernik probuditi mu onu njegovu vjeru, koju već ima, da može dobiti duhovnu pomoć koja se sastoji u tome da, ako može komunicirati, primi svete sakramente, sakramenat ispovijedi – pomirenja s Bogom i sakramenat bolesničkog pomazanja. To je sakramenat ozdravljenja koji se podjeljuje bolesniku da mu ojača duhovnu snagu, a u nekim slučajevima, ako je to volja Božja, sakramenat bolesničkog pomazanja može vratiti i tjelesno zdravlje. To je zbilja sakramenat ozdravljenja i znam slučajeve kada je osoba ozdravila fizički nakon primanja sakramenta bolesničkog pomazanja. Ako je volja Božja da čovjek sad mora ići na drugi svijet onda mu taj sakramenat daje nutarnju duhovnu snagu da ostane pribran, da sačuva nadu, da se opredijeli za Boga. Najljepše što možemo ponuditi čovjeku pred smrt je da primi ove sakramente. Naravno, ako je vjernik i ako to želi.

Koliko je važna komunikacija s palijativnim bolesnikom?

Kad govorimo o komunikaciji s palijativnim bolesnikom, posebno kada je riječ o onim bolesnicima koji ne mogu komunicirati i ne odgovaraju na podražaje, ali su još živi, oni itekako percipiraju stvarnost. Imam iskustvo kad sam jednom bio u Vinogradskoj bolnici kod bolesnika i dao mu bolesničko pomazanje i odrješenje, ali on nije davao nikakve znakove da shvaća što se događa. A onda sam nakon dva tjedna slučajno opet bio u istoj sobi kod drugog bolesniku i nakon što sam završio, tamo na drugom kraju čovjek me zove da dođem. Kaže ‘velečasni, vi ste meni prije dva tjedna ovdje bili’. Prepoznao me po glasu i sjetio me se, što znači da je on tada čuo i razumio sve, ali nije mogao ništa reći. Zato je važno da imamo na pameti kako komunicirati s takvim bolesnicima, da pazimo što ćemo reći, jer to bi uvijek trebale biti riječi utjehe, ohrabrenja, nade i podrške.

Traže li oni koji se profesionalno brinu o palijativnim bolesnicima pomoć duhovnika?

Koliko je meni poznato, traže, posebno ako znaju da je bolesnik vjernik ali, ako i ne znaju, dobro je da dođe svećenik. Po zakonu svaki bolesnik ima pravo pozvati svećenika a, ako on sam ne može, onda bi mu medicinsko osoblje trebalo pomoći. Članovi mobilnog palijativno tima pitaju uvijek bolesnika ili, ako bolesnik ne može surađivati, onda pitaju obitelj da li želi da

dovedu duhovnika. Duhovnici imaju pristup u kuću bolesnika kad god bolesnik ili obitelj požele i aktivno se uključuju u rad tima. Moja su iskustva pozitivna, uvijek sam se osjećao dobrodošlim i ljudi su bili zahvalni. Bilo bi odlično kad bi svećenik postao stalni član palijativnog tima. I za nas svećenike to bi trebalo biti na prvom mjestu. Prema evanđelju Isus kaže propovijedajte siromasima, baš onima koji su najnemoćniji, oni bi trebali biti privilegirani u očima svećenika. Mnoge druge dužnosti mogu se odložiti, ali kad je u pitanju čovjek, posebno onaj koji je u teškom stanju, jako bolestan, on bi trebao imati prednost u očima svećenika.

Iz vaših susreta s oboljelima što oni najčešće govore, što vas najčešće mole?

Obično ih muči neki osjećaj krivnje. Žele imati u duši mir, izmiriti svoje odnose s Bogom i s bližnjima. To je bit sakramenta pomirenja, jedna dobra ispovijed, prilika da osoba iskaže ono što duboko osjeća, čega se boji. I onda dobije i ljudsku utjehu i psihološku pomoć, ohrabrenje i, što je još važnije, dobije i uvjerenje da mu je sve oprošteno, da može imati jedan duboki mir koji je inače pretpostavka za i psihološko i tjelesno zdravlje. Kad je čovjek u dubini duše u miru s Bogom i s drugima onda je otvoren za još mnoge druge mogućnosti koje bi inače bile blokirane ako ima tjeskobu zbog osjećaja krivnje. Onda dolazi jedno ohrabrenje, osoba se otvori toj mogućnosti da ako i napušta ovaj svijet da ulazi u bolje stanje. Volim reći, u to sam duboko uvjeren, razlika između vjernika i nevjernika je u tome što za nevjernike ono najbolje prođe u prvom dijelu života a to je mladost, zdravlje i ljepota, a kad se približi starost, bolest, nemoć onda je strah i tjeskoba, dok za onoga koji vjeruje ono najljepše tek čeka, Bog nam je to ostavio kao iznenađenje. Kad završe muke, nevolje i tjeskobe ovoga svijeta ulazimo u ljepotu koju je Bog pripremio onima koji ga ljube. Ako uspijemo probuditi u njima nadu, čežnju za Bogom, onda pomisao na samu smrt nije tako zastrašujuća i tjeskobna.

Kad govorimo o duhovnicima imaju li svećenički kandidati i mlađi svećenici pomoć u formaciji kako bi znali komunicirati i pristupiti palijativnom bolesniku?

Temeljnu edukaciju dobiju. 'Pastoralna teologija' zove se predmet u njihovom kurikulumu u kojem dobiju savjete od liječnika kako bi trebalo postupati s bolesnicima, na koji način im podijeliti sakramente i biti im blizu u njihovoj muci. Dobiju temeljno znanje, a onda vjerujem da se mnogi još i osobno educiraju da budu što prikladniji za tu službu. Želio bih posebno naglasiti ulogu svećenika ili duhovnika u pomoći osobi u takvom stanju da zna osmisliti svoju patnju jer često je ona neizbježna, nije lako prihvatljiva, a

onda sve ono što mi ne možemo prihvatiti, a moramo, izaziva jedan nutarnji konflikt, tjeskobu i muku. Sv. papa Ivan Pavao II. izdao je jedan dokument pod nazivom 'Spasonosno trpljenje'. On je tu naglasio ono što je već prije sveti Pavao napisao da mi svojom patnjom nadopunjavamo što nedostaje mukama Kristovim za Crkvu. Kristova je žrtva dovoljna za spas svijeta, ali Krist želi da se i mi svojom mukom uključimo u taj spasonosni čin spasenja svijeta. Onda kad mislimo da ništa ne možemo, prikovani smo za krevet, tad zapravo najviše možemo učiniti. Kao što je Krist spasio svijet ne propovijedanjem nego kad je bio prikovan na križ, kad više ništa nije mogao učiniti ali je mogao ostati vjeran Očevu planu 'Oče ne moja, nego tvoja volja', tako i bolesnici, patnici, neka se sjedine s Kristom u patnji i tu svoju patnju prihvate kao jedan čin gdje se oni solidariziraju s Kristom i prikazuju to za spasenje svijeta. To daje jedan mir i sigurnost osobi da ova patnja nije kazna za njih, nije nešto što moraju proći, nego prilika da i ja sad učinim nešto. To je isto jedan od razloga zašto Crkva ne dopušta eutanaziju, da se oduzme život onome koji trpi. Ta patnja ima smisla, njom se iskupljuju naši promašaji kroz život. Bog daje priliku da nešto istrpiš i popraviš, da zadobiješ mir i daje ti priliku da svojom patnjom ti spasavaš svijet, donosiš mir, svjetlo i nadu, vjeru i ljubav mnogima makar ih i ne poznaješ. To je pozitivan vid na patnju. To je posebno naglasio Ivan Pavao II. u tom dokumentu i mislim da bi to svećenici i duhovnici trebali imati na pameti kad rade s palijativnim bolesnicima.

Iz vašeg iskustva jesu li ljudi otvoreni tome da prikazuju svoju patnju?

Jesu kad im se lijepo predstavi da ovo sada nije kazna Božja nego prilika da nešto silno dobro učine i pomognu drugima, a Bog će ih za to nagraditi vječnim životom.

Imamo li dovoljno strpljenja za starije i bolesne osobe?

Teško je to reći. Općenito vjerujem da ima ljudi koji su strpljivi. Sveti Pavao govori da je ljubav strpljiva. Tu je silno važna oznaka biti strpljiv sa sobom i s drugima i imati spremnosti pomoći drugima. Za nas vjernike posebno je još važno imati na pameti one Isusove riječi 'Što god ste učinili nekome u nevolji, meni ste učinili'. Kad god učinimo jedno dobro djelo, imamo strpljenja, ljubavi, suosjećanja za druge, činimo to i samom Isusu koji se identificira s onima koji su u nevolji, u ovom slučaju s terminalnim bolesnicima. I to bi trebala biti silno jaka motivacija da s puno ljubavi i strpljenja pomažemo drugima imajući na pameti da zapravo samom Isusu pomažemo. A on je obećao velike nagrade za takvo suosjećanje i ljubav.

Temeljna dužnost kršćanina je da čini dobro i da se nada nagradi ne samo od ljudi nego i od Boga.

p. Mijo Nikić i dr. Vlasta Vučevac / Foto: Snježana Kirinić Grubić

Autor: Snježana Kirinić Grubić, novinarka Hrvatskog katoličkog radija – Hrvatska katolička mreža (snjezana.kirinic.grubic@hkm.hr)

** Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.*

- 1. Palijativna skrb danas – kako je poboljšati**
- 2. Medicinske sestre – neizostavni članovi palijativnog tima**
- 3. Uloga psihoterapeuta u palijativnom timu**
- 4. Volonter – važna karika palijativnog tima**
- 5. Palijativni tim – velika pomoć obitelji palijativnog bolesnika**

Ključne riječi: [dr. Vlasta Vučevac](#) [hospicij](#) [Hospicij Marija Krucifiksa Kozulić u Rijeci](#)
[Hospicijska skrb](#) [p. Mijo Nikić](#) [palijativa](#) [palijativna skrb](#) [riječki hospicij](#)
[s. Leopolda Ivković](#)

Stock images by [DepositPhotos](#)

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2025 Hrvatska katolička mreža